

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti in prejeman za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 80 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za ostanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopis naj se izvoli frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Up ravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo

XII. redni veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda

v Škofji Loki
v četrtek, dne 5. avgusta 1897. l.

Vspored:

I. Sveta maša ob 9. uri v mestni župnijski cerkvi.

II. Zborovanje ob 10. uri.

- 1.) Prvomestnikov nagovor.
- 2.) Tajnikovo poročilo.
- 3.) Blagajnikovo poročilo.
- 4.) Nadzorništva poročilo.
- 5.) Volitev jedne tretjine družbinega vodstva.
Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. Ivan Murnik, 2. dr. Ivan Svetina, 3. dr. Josip Vošnjak, 4. Andrej Zamejca.
- 6.) Volitev nadzorništva (5 članov).
- 7.) Volitev razsodništva (5 članov).

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
Ljubljana, 20. julija 1897.

Prvomestnik: Tomo Zupan. Podpredsednik: Luka Svetec.

Pripomnja: Popolni vsposred se bode v kratkem objavil.

Nemški znanstveniki — sovražniki kulture.

Nedavno temu odkrili so na dunajskem vseučilišču kip učenjaka, profesorja, čegar zasluge za napredek vede so veškanske in nevenljive, čegar slava je razširjena preko vseh mej sveta. V galerijo nesmrtnikov dunajske „almae matris Rudolfinae“ so uvrstili učenjaka, pred čegar duševno velikostjo se klanjajo prvi jezikoslovci, čegar spominu pojo vse priznanje celo oholi, nedosegljivi Nemci.

Ta mož je dika Slovencev, potomec borgega slovenskega kmeta, veliki slavist Fran Miklošič.

Pri odkritju njegove sobe, ki ostane bodrilo in ponos vseh slovanskih vseučiliščnikov dunajske univerze, je govoril slavnostni govor Miklošičev najgenijalnejši učenec in sedanjí najuglednejši slavist, Hrvat, dvorni svetnik in profesor dr. Vatroslav Jagić. In ta mož je izustil tedaj o velikem Miklošiču besede:

„Naloga velikih in pravih talentov je: iskati in kazati svetu one momente, ki narode združujejo, ne pa povdarjati tega, kar jih loči in razdružuje.“

To je bilo geslo v vsem delovanju Miklošiču in to je geslo njegovemu prvemu učencu, Jagiću.

In kdo bi mu mogel ugovarjati? Visoko nad strankarskim prepričkom, daleko vzvišen nad razburjajočimi prepirkami profesionalnih politikov in politikov sedí na svojem prestolu miren in stvaren znanstvenik, po duhu aristokrat, po srcu pa bladen kip. In kot tak vidi pred seboj jeden sam smoter: napredek in izcerpanje dotične vednostne stroke, kateri je posvetil vse dni svojega življenja. Taki so pravi učenjaki in le taki sodijo na vseučiliške stolice. Preporna dnevna vprašanja, politične spletke in diplomatska zakulisna spletkarenja nimajo prostora v sobi znanstvenika; velike, vse vare in vse narodnosti obsejajoče ideje, temu svetu basnujoča vprašanja imajo svoj izvor, pa tudi svojo rešitev na mizi resničnega znanstvenika. Skratka: znanstvenika naloga je, biti politično indiferenten, zlasti pa ne nacionalno fanatičen. Zvest sin svojemu narodu, pri tem pa brez sovraštva do drugih narodov, katerim želi in skuša pridobiti prav vso isto kulturo, kakoršna uživa njegova domovina, tak mora biti znanstvenik. Kultura je mejnarodna, in prav taka mora biti „politika“ pravega znanstvenika, iščočega vedno le momentov, ki družijo vse narode, a nikdar ne povdarjajočega onega, kar jih ne le loči, nego celo hujša v mejsebojne strastne prepire.

Tak znanstvenik je bil Miklošič, in zato mu ve slavo ves svet, ki ne gleda v njem le — Slovana.

Ta dni pa je zagledala beli dan adresa nemških vseučilišnih profesorjev, izražujoča najgorkejšo

simpatije avstrijskim Nemcem in neomejeno somišljenstvo v boju zoper — avstrijsko slovanstvo.

Nemci, liberalni in nacionalni, vrisajo pri pogledu na veliko polo z 850 podpisi nemških znanstvenikov. Ti podpisi so jina dokaz, da je njihov boj pravičen in svet, zato pa proslavljajo v diti-rambii „najfinejše cvetove nemške znanosti“. Vsak trezen in pošten človek pa mora le obžalovati, da premore Nemčija toliko zaslepljenih znanstvenikov, s katerimi se bi veliki Miklošič in Jagić ne strinjala v svoji učenjaški objektivnosti nikdar.

Boj proti jezikovnim naredbam, proti ravnopravnosti in jednakovednosti slovanskih avstrijskih narodov, boj proti slovanski večini, ki hoče dati vsem narodom svoje, ta boj Nemcev odobravajo nemški znanstveniki. Upiranjú Nemcev, da bi dobili tudi Slovani vse pravice do svobodnega izraževanja, temu barbarškemu upiranju izrekajo nemški profesorji svoje pritrdjevanje. Kolika zaslepljenost! Ljudje, ki bi morali biti svečeniki kulture, so prijatelji morilcev narodne prosvete. Koliko protislovje!

Daleč so zašli Nemci, da morajo iskati že zunaj države pomoči proti pravičnim težavam Slovanov, — daleč pa je padla tudi falanga veliko nemških znanstvenikov, ki je stopila v vrsto zagriženih strankarjev ter najfanatičnejših zatiralcev pravice in občne kulture. Naravnost nesramno je to nepretrgano vtikanje Prusjakov v naše notranje razmere, — naravnost sramotno pa se nam zdi dejstvo, da so se združili znanstveniki Velikememčije z modernimi Vandali slovaške kulture.

V Ljubljani, 22. julija.

V Budejovicah je govoril bivši državni poslanec Pernerstorfer na osnovenem zboru socialnodemokratskega društva „Vorwärts“ ter dejal: „Delavci, ne pozabite, da ste člani velikega in veleznamenitega naroda nemškega! Najprej ste Nemci, potem pa šele internacionalni!“ — To izjavo vzamejo naj tudi naši socialisti na znanje, da ne bodo več napadali nas, češ: delamo jim krivico.

Iz osvete, da ni postal na dunajski univerzi profesor, uprizoril je znano izjavo nemških profesorjev dr. Jellinek v Heidelbergu, sin dunajskega ra-

LISTEK.

Moses in tovariši.

Spisal Ivan Vodnik.
(Konec.)

Zunaj, v naravi je šimpanz veliko bolj življivejši kakor gorila. V boju z gorilo pa večinoma zmaga, ker je prebrisanejši, inteligentnejši in urnejši. Ljudij ne napada; kadar se pa poprime s človekom, se ga ne vstraši in pogumno začne boj. Veliko prej kakor šimpanz jo popiha gorila.

Gorila ima v vrsti sesalcev drugo mesto. Le žal, da ga lodo skoro iztrebili, kajti domačini ga kruto preganjajo. Vse grozne zgodbe in pripovedke o gorili se zde Garnerju neresnične in izmišljene. Gorila ni šest čevljev visok, ne grize in ne pregiba puškinih cevij, ne napada in ne trga svojih žrtev z zobmi; vse to, misli Garner, so zanesla le galsko pretirana poročila v knjige. Gorila je izkušen gozden mož; kadar gre po gozdu, ne dela nemira in hrupa, ampak stopa tiho in mirno. Vsak človek dela gotovo šestkrat večji šunder kakor gorila. Zato vidi tako malo potovalcev gorilo.

Le izvanredna pazljivost je pomagala Garnerju, da je videl tropo goril. Ne da bi se ganil, je ždel

v svoji kletki in opazoval. Tiho se mu je približal do par metrov velik gorila, postavil se skoraj navpič, pobesil spodnja usta — zelo karakteristično — stegnil skozi zobe jezik, in se je menda zelo čudil nenavadni prikazni.

Zopet drugič se je približala samica. Na hrbtu, „štuporama“ je nosila mladiča. Pri Garnerju je bil ravno pes, ki je glodal kost. Obstala je, gledala na pol boječe, na pol predrzno — prava tatca. Pes ni zapazil ničesar, in ona se mu je bližala vedno bolj. Še le ko je Garner napel petelina, da reši psa, šele tedaj je zapazila človeka — mladič ga je bil že davno prej, ne da bi opozoril mater, in se mu smejal! — vrgla se je tri metre pred kletko na tla, gledala ga in motrila, kakor da bi hotela kupiti psa; potem pa je šla previdno nazaj in se semtertja obračala, je li kdo ne zasleduje.

Familija goril šteje deset do dvanajst, mogoče tudi do dvajset članov. Načelnik ima veliko oblast in si vzame od časa do časa novo ženo, ne da bi prejšnjo zavrgel. Semtertja ima familija tudi zborovanje, kateremu predseduje kralj; drugi se posedejo v polukrogu krog njega in vzbujeno klepetajo mej sabo. Da bi si zidal gorila gnezda, je dvomljivo. Gorila se nikdar ne brani s kako drugo stvarjo, ampak vedno samo z rokami. Gorila največ molči

izmej vseh opic; pozna le štiri glasove, od katerih bi se le dva smela imenovati besede; toda pomoči bajé kriči, da je njegovo vpitje podobno oslovskemu riganju, ki se sliši milje daleč.

Gorila ne ljubi človeške družbe; in je — mogoče izvzemši v mladosti — vedno čmeren, premišlja in — če je zaprt — hrepeni po prostosti. Navadno je krut, sebičen, osvetoželjen in zaprt. Kakor šimpanz, tako tudi gorila ni čist vegetarijanec; je jajca in celo manjše živali; da, na krovu neke ladije je ujel gorila psička in ga takoj pojedel.

Gotovo je bila lepa miss, da se je Garner zaprl v svojo kletko, in tam opazoval živali. Knjiga pa, v kateri je opisal svoje dogodke in opazovanja, bo gotovo veliko pomagala spoznavati intimno življenje opic. Inteligantnost najvišje vrste živalij, opic, šimpanzov in goril, kakoršno nam opisujejo izgledi v Garnerjevi knjigi, je vsekakor jako velika in veleznanimiva. — Narava je mati vsega stvarstva, in z vedno temeljitejšim izpoznavanjem vseh posemeljskih bitij izpoznavava človek tudi vedno jasnejše, kako daleč daleč presaga s svojim umom, s svojo voljo in s svojo dušo vse stvari, ki so izle iz rok večnomodrega Stvarnika. V zavesti tega pa more toli ponosnejše reči: homo sum!

bina. Dr. Jelliaek, Avstrijec, dela torej le iz osebnostnih vzrokov opozicijo naši vladi. Lepo prepračanje!

Radi avtonomije italijanskega dela Tirolske se začne ta teden že razpravljanja pri grofu Merfeldtu. Zaupniki so drž. poslanci don Bazzanella, don Salvadori, baron Ciani in baron Malfatti. Podlaga razpravi je načrt, kateri so predložili tridentinski poslanci tudi grofu Badeniju.

V srbski skupščini so sprejeli kredit za vojno ministerstvo v znesku 9.230.623 frankov in zakonski načrt radi izpraznitve vojskine organizacije. Dovoljenih 9 milijonov porabi vojno ministerstvo za nabavo repetirk, ker ima sedaj srbska armada še stare puške Koka Milovanović Mauserjevega sistema.

Franciji dela Kornelij Herz dovelj skrbij. Sedaj, ko se odpravlja velika deputacija poslancev k Herzu radi panskega škandala, pisal je Herz francoskemu predsedniku, da zahteva od republike 25 milijonov „odškodnine“ radi natolcevanj. Ta zahteva je vsekakor nesramna in dokazuje le, da mora vedeti Herz še velevažnih posameznostij, da se drzne briti norce iz vsa Francije. Očividno je, da je zapisal Herz „odškodnino“ namestu „podkupnino“ zato, da bi — molčal.

Crispi igra v Italiji še vedno veliko ulogo, in krog njegovih somišljenikov je še zmeraj velikanski. To se je pokazalo v poredeljek pri svečanem blagoslovljenju spominka na vojno 20. julija 1. 1860. Crispi je imel slavnostni govor, v katerem je mej drugim povdarjal, da je monarhija potreba za narodno eksistenco Italije. Brez monarhije bi Italija ne bila združena, ker republika bi bila Italijane le razcepila. Dejal je, da Italija sicer neče gospodariti na svetu, a nikdo nima pravice, ovirati Italijo v njenem razvoju. Očitajo mu, da je Italija s tem, čda jo je napravil veliko, tudi ocesrečil. Vsa dejanja njegova pa so težila za obrambo Italije in njeno moč. Končno je dejal Crispi, da izgubljena vojna v Afriki ne bo zadrževala Italije na poti napredka, saj so drugi narodi pretrpeli še mnogo hujše udarce — n. pr. Francija 1. 1870 — a vendar so postali zopet močni in slavni ter igrajo v svetovnem koncertu prve uloge. Italija ima še intaktno armado in 40.000 vojakov v Egiptu, ki so pripravljeni, zgrabiti takoj zopet za orožje. Občinstvo je prirejalo Crispiju kurne ovacije.

Pogajanja radi miru so se torej v Carigradu iz rova razbila, ker Turčija ne sprejme meje, katero določajo poslanci. Seje so se na to takoj pretrgale. Tewfik-paša se zopet trudi pregovoriti svoje ministerske kolege, da odnehajo ter sprejmo velelastniška določila. Se mu li posreči to kmalu, kdo ve!

Dopisi.

Z Dolenjskega, 15. julija. („Stičina — zopet cistercijska nom!“) (Daje.) Ta ekskurs v novije zgodovinarje in druge, razvoj človeštva opisujoče pisatelje sem moral storiti, da loče zdajšnji prihod Cistercijencev v našo domovino blagoslovijo. „Slovenec“ razloži, da ta prihod ni dobro znamenje za gospodarstvo Dolenjske. Prav ozbilno se moramo namreč vprašati, so li razmere danes še take, da bi mogli ti menihi še količkaj koristiti našemu narodu? — Nezačimo kratko položaj sveta! Zveznica, brzjav, elektriciteta, proizvajanje v velikanskih fabrikah, karteli teh fabrikantov, velikanska kupčija po morji in kopnem, poljedelstvo v latifundijih, po maslinah, velikanstvo razvita tehnika, veliko milijonov ljudi več na svetu, velika omika v njih, znanost v rokah posvečenjstva in ta velika, razsežna v vseh strokah velika armada časpisov, in ženstvo v naskoku za svojo emancipacijo — in Darwin in Marks — in v gospodarskem boju organizovane armade milijonov proletarcev! Kaj pomeni kak meniški red v vsem tem in še v drugem zdajšnjega sveta družega, kakor kaprico nekaterih ljudi, da hočejo nekako komunistično živeti, ne da bi le malo hoteli vedeti o tem, da se prstvarja vsa človeška družba in gospodarstvo po jedni, z a vse m e r o d a j a i smer! Pa makar jim bilo, vsak človek ima pravico, naseliti se, kjer hoče, ali ta naselitev bo živel od slov. ljudstva in še celo od najubožnejšega. Iz tega malega Slovenstva hočejo napraviti ti nši klerikalci nekaj posebnega; da, ti ljudje si res domišljujejo, da osamijo to Slovenstvo in posebno kranjsko Slovenstvo popolnoma od življenja družega sveta, da ne bo mogel sam zločej več čez mejo Kranjske. Pa vprašajmo, li morejo ti menihi, močje Cistercijenci, v hodisi čemkoli pomagati našemu ljudstvu? V čem neki! Duhovnih „pastirjev“ (ne uradnikov, te besede ne smem več rabiti, ker mi je „Slovenec“ to eni dan strogo prepovedal, češ, to bi bila degradacija istih) imamo dosti in dobimo jih, kolikor

hočemo že samo z Gorenjskega. Ti so menda vendar dovolj dobri „pastirji“ in ne rabimo še samostan-cav! Saj so jezuiti prevzeli leco in lazaristi spovednico. Za odpravo drugih duhovniških opravkov pa je dosti domačega naraščaja in posvetnih duhovnikov. — Ljudskih sol menda država ne bo dala iz rok. In če jih bo, zakaj baš meniham, ko je dosti posvetnih ljudi, in si kruhek lahko zasluži kak posvetni človek v tej stroki! Višjih sol menda ne dobe ti Cistercijenci v roke. Morda pride par istih na naše gimnazije, pa tudi ti odvzamejo kruh drugim, ki spravijo lahko par zakonskih otrok naprej. Zaploditi se mora v zakonskem življenju vsaj nekaj tudi to Slovenstvo, drugače homo kmalo pri kraju, ali pa le nezakonski narod, in znana Preširnova pesem postane — naša narodna himna! Torej v tem oziru ne najdemo dobička. Pa, pravi „Slovenec“, dobri poljedelci so ti menihi; učili bodo narod kmetovati. Torej kmetijska šola, kakor na Grmu! Res je, Trapisti v Rajhenbergu ob Savi imajo nekaj boljše goveje živine. Nekaj francoskih bogatašev, ki so se naveličali življenja Pariza, so založili dosti denarja v ta zavod, in kupili so krave Oberintalerce in bike od tam, in res, vrljuba degeneraciji te originalne pasme v naših krajih, je lepa v Rajhenbergu, in ljudstvo dobi tu in tam za dober denar kako rejno živinčje in mesarji kako rejno žival. Ali to je vse; načina kmetovanja teh Trapistov se pa tamošnje ljudstvo še ni privadilo in se ne bo. Tudi na Mirni so bili menihi, a se nič ne pozna mej ljudstvom. Ali ti močje delajo le zase, da ubijajo čas. Še slovenskega jezika ne znajo, mej ljudstvo iti pa itak ne smejo. — Izgledna gospodarstva danes to niso. In če bi bila! Denarja imajo ko toča. Z denarjem je lahko tudi dobro poljedelstvo. Pa Cistercijenci niso tako pohlevni samotarji, kakor Trapisti — Zgodovina zatiškega in kostanjeviškega, nekdanjih njihovih samostanov, uči, da so ti močje imeli velikanska posestva in zemljišča. Na tisoče so brojili orlov v najboljših legah in postali so bogati samostani; živeli so dobro in veselo v njih, naše ljudstvo jim je pa delalo tlako in dajalo desetino. To malo slovenskega sveta, pa bi bilo v latifundijih! Mesto da bi veleposestva parcelovali in tako pridobili več prostora našemu proletariatu ter ojačili našega kmeta, bi še delali veleposestva! Nihi 10 krav ne more zdajšnje zemljišče zatiškega samostana s svojo kmo preživeti!

(Konec prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. julija.

— (Potresna podpora državnim uradnikom.) V soboto, 17. t. m., prosili smo g. posl. Povšeta, naj pojasni, kar je bil poročal „Slov. dihur“ glede potresne podpore drž. uradnikom. Storil je to večerj, v sredo, 21. t. m. V pojasnilu pravi, da je pri sekojskem načelniku baronu Kolbensteinerju posredoval, naj bi cesar naredbenim potem dovolil izplačilo potresnih podpor, da mu je Kolbensteiner to obljubil in da je gosp. Povšetu „ravno večerj“, torej v torek, 20. t. m., pisal, da se naredba v kratkem razglasi. Zajedno dostavlja gosp. Povše, da je pospešil stvar, za katero so se zanimali vsi kranjski poslanci, v prvi vrsti gospod poslanec stolnega mesta, ker je imel ravno priliko za to. Gospodu Povšetu smo hvaležni na tem pojasnilu in tudi na njegovem posredovanju, dsi to posredovanje ni imelo odločilnega pomena. Iz pojasnila se sicer vidi, da je g. Povše nekoliko pikiran, ali po nepotrebnem. Mi smo g. Povšeta samo prosili, naj postavi na laž „Slov. dihurja“, kateri je minolo sredo, 14. t. m., pisal, da se je g. Povšetu v ministerstvu „naročilo“, za gotoviti c. kr. uradnikom, da se potresna podpora gotovo izplača, in da se to v najkrajšem času zgodi“, dočim je resnica, da se to g. Povšetu ni naročilo, in da je bilo minolo sredo, 14. t. m., še popolnoma negotovo, izdali cesar zaproseno naredbo, saj je g. Povše dobil šele ta torek, 20. t. m., skoro teden po dotični notici v „Slov. dihurju“, obvestilo, da se vladna, v drž. zboru narešena predloga uveljavi naredbenim potem. „Slov. dihur“ je torej lagal in hvaležni smo g. Povšetu, da ga je postavil na laž.

— (Okrajna bolniška blagajna.) Katera je veled malomarnosti večine članov prišla v roke tako izvrstnih in zaslužljivih ljudi a la Kregar, in je prišla že prve dni v konflikt s pristojnim oblastvom, ima 1. avgusta izreden občni zbor. Sodimo, da bi bila dolžnost vseh članov, se zanimati za ta občni zbor, saj je gotovo — kako naj rečemo? — jako čudno, kaki ljudje so dobili blagajno in s tolikimi težavami prihranjene tisočake v roke.

— (Pozor, prebivalci Poljan!) Piše se nam: „Slov. Narod“ je te dni poročal, da mestni magistrat ni dovolil jezuitom, napraviti zidu okrog svojega posestva v Elizabetinih ulicah, kjer mislijo zgraditi cerkev in samostan. To danes že več ni

resnično. Očetje jezuiti so se namreč pritožili proti tistemu odloku in zatrjuje se, da so dosegli popoln uspeh. Ako napravijo krog svojega posestva zid, skazi to celo ulico. Na Poljanah je teh zidov že itak preveč, a kdo naj zida kaj, če ima na vseh straneh take zidove? Zid okrog jezuitskega posestva imel bo slabe posledice za Poljansko predmestje, zato je treba, da se z združenimi močmi upremo njega napravi. Torej na noge, prebivalci Poljan, na roko pa nam pojdejo tisti gospodje obč. svetniki, katere smatramo nekako za svoje zastopnike, in ki so se doslej vselej krepko potegovali za naše interese.“

— (Dež. pomočno društvo „Rudečega križa“ za Kranjsko) razpošilja ravnokar poročilo o društvenem delovanju v 1. 1896. Iz poročila je razvidno, da je imelo društvo konec leta 3 častne, 204 rednih in 2 podporna člana. Konec 1896. l. je znašalo društveno premoženje 14.697 gl. 34 kr. v gotovini in 565 gl. v vrednostih papirjih. Proti 1. 1895. se je pomnožilo za 1477 gl. 81 kr. Izdatki so znašali 477 gl. 19 kr. Društvo šteje 15 podružnic, ki imajo premoženja 5864 gl. 45 kr. V 1. 1896. je 9 podružnic poslalo društvu prispevkov v skupnem znesku 224 gl. 93 kr.

— („Slavec“.) Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu o izletu „Slavec“ v Litijo in Smartno omenjamo še dražestnih dam, katere so se — v krasnih kostumih — požrtovalno trudile pri „bazaru“ v korist družbe „sv. Crila in Metoda“ ter dosegle lep uspeh. Čast in hvala dičnim rodoljubkinjam!

— („I. ljubljansko kolesarsko društvo“) v Ljubljani naznanja s tem svojim članom, da se bode vršila I. društvena distančna dirka dne 1. avgusta t. l. na državni cesti iz Šiške od km 1^a do Medved km 12 in nazaj. Start in cil je pri km 1^a. Dirka se prične točco ob 3. uri popoldne. Vloga 4 krome. Prijave v vlogo 4 kron sprejema do 1. avgusta opoldne, do 12. ure, gospod društveni blagajnik Josip Maček, trgovec na Glavnem trgu.

— (Ime mestnega kopališča „Kolezije“.) Naši jezikoslovci so si že večkrat belili glave, kako je mestno kopališče dobilo ime „Kolezija“, a nobeden ni mogel besede razložiti. Kakor nam poroča zgodovinar gospod P. pl. Radica, našel je v Gradci listino, iz katere je razvidno, da je 1. 1518 imel neki Peter Kolesia „an der Klein-Laibach“ mlin, kateri je tisto leto prodal mlinarju Ahaciju Pečaherju za 24 gl. „ungarisch“. Bržčas se imenuje mestno kopališče še danes po osem mlinarju, Petru Kolesiji.

— (Ulom v Frančiškanski cerkvi.) V noči od 20. na 21. t. m. vtihotopil se je v tukajšnjo frančiškansko župno cerkev tat, ki je vlomil tri skrinjice, siloma odprl tabernakelnova vrata, vzel srebrno lunulo iz monstrance, hostijo pa je prilepil na steklo monštrance. Tat je poskušal zdrobiti tudi monstranco, pa je ni mogel.

— (Ulom v barako.) Danes ponoči ulomil je neznan tat v barako Marije Lukane na Pogačarjevem trgu in odnesel več nogovic, predpasnikov in rut, v vrednosti okoli 30 gl. Tudi v ljubljanski okolici se množé ulomi in ni dvoma, da se klatijo po Ljubljani in po ljubljanski okolici nevarni tatovi.

— (Ponesrečil.) Danes opoldne padel je v Dolenčeve hiše neki delavec in se smrtonavno poškodoval.

— (Ubegli prisiljenci.) Pri zgradbi deželno-vladnega poslopja dela tudi več prisiljencev, dva izmed teh sta porabila ugoden trenotek ter pobegnila.

— (Navihanec v „špekhamri“.) Pred nekaterimi dnevi smo poročali, da se nahaja v mestni „špekhamri“ neki navihanec, kateri je prišel pod imenom Rudolf Fleischmann odgonskim potom z Dunaja v Ljubljano in je tu izpovedal, da se ne piše Fleischmann marveč Baumann. Policija ga je imela na sumu, da tudi to ni njegovo pravo ime in ga je dala fotografirati. Sedaj se je dognalo, da je pravo ime navihančeve Franc Kerin, in da je doma v Poljsniku, v litijanskem okraju. Kerin trdi, da ni hotel svojega pravega imena povedati zaradi tega, ker se zasleduje zaradi odtega vojaškim naborom in ker se je bal kazni.

— (Razpisane ustanove.) Za leto 1897. razpisane so od umrlega Wurzbacha napravljene „cesarice Elizabete ustanove za invalide“ in sicer: a) tri ustanove po 60 gl. za Ljubljano, b) tri ustanove po 30 gl. za rojake iz Kamnika, iz Jarš ali s Homca in c) tri ustanove po 30 gl. za rojake iz Vantarjevca v občini Smartnaski pri Litiji. Te ustanove oddaja gospod baron A. Fouzj Wurzbach, in sicer: one za Ljubljano po nasvetu kranjskega deželnega odbora, ustanove za Kamničane, Jaršane in Homčane po nasvetu županstva v Kamniku, in ustanove za Vantarjevčane po nasvetu županstva Smartnske občine. Pravico do teh ustanov imajo v prvi vrsti ubožni vojaški invalidi iz imenovanih občin ali krajev od stražmojstra ali narednika nazaj, ki so lepega vedenja in veled v vojni dobljenih ran nezmogni, da bi se sami mogli preživeti. Ako bi se za omenjene ustanove ne oglasilo zadostno število vojaških invalidov z navedenimi lastnostmi, tedaj imajo pravico do njih tudi drugi reveži spodobnega vedenja iz imenovanih krajev, ki se zaradi bolebovosti ne morejo sami preživeti. V obeh slučajih dokazati je s posebnimi občinskimi, po c. kr. političnem oblastvu potrjenimi spričevali neomadeževanost

prosilcev. Dotične prošnje vlože naj prosilci iz Ljubljane pri ljubljanskem mestnem magistratu, drugi prošniki pa vsak pri županstvu svoje občine do 20. avgusta t. l.

— (Imenovanja.) Evidenčna vložbenika gg. Roger Bassin in Henrik Swalla sta imenovana evidenčnima geometroma, prvi za vipavski, drugi za mokronoški okraj.

— (Narodna čitalnica v Kamniku) priredi v nedeljo 25. t. m. popoludni izlet v Mengiš na gostilniški vrt g. Levca. Vpored veselice zavzemal bodo diletantsko predstavo igre „Eno uro dohtar“, petje, tamburanje in prosto zabavo. Pevske in tamburaške točke proizvajala bodo pevsko društvo „Lira“ in tega tamburaški oddelk, katerega iz prijaznosti sodelujeta. Vsi društveni člani se tem potom še jeklenkrat uljudno vabijo, da se izleta mnogoštevno udeležijo.

— (Cigani — tatovi.) Iz kamniškega okraja pritepla se te dni v kranjski okraj kveih 40 glav broječa ciganska tolpa, h kateri spada tudi razupiti Janez Hudorović p. d. Tona. Ti cigani so 9. t. m. nlozili v hišo posestnika Janeza Kalniška v Spodnjem Bavniku pri Cerkljah. Prav ko so se tatovi lotili odpiranja omar, so jih domači ljudje začuli in jih pravčasno pregeali.

— (Z Bleda) se nam piše: Pri nas je že mnogo tujcev. Zdaj je prišel tudi ruski državni tajnik, ekscelenc baron Mansurov, kateri ostane dlje časa tu. Nastanil se je v Mallnerjevem hotelu.

— (Za stoletnico rojstva slovenskega misijonarja in škofa Friderika Barage) vršila se bo na njegovem rojstnem domu v gradu Mala vas župnijske dobriške, pol ure oddaljenega od železniške postaje Velika Loka, dne 25. julija ob 1/3. uri popoludni ljudska veselica z naslednjim vporodom: 1. Ob 1/3. uri ogled kipa slavnega škofa v dobriški župni cerkvi. 2. Odhod v pol ure oddaljeno Mala vas šolske mladine z zastavo, častitih gostov in godbenega osebja. 3. V Mali vasi pogostitev šolske mladine in njihova veselica. 4. Slavnosten govor pred spominsko ploščo. 5. Tombola. 6. Sviranje godbe. 7. Prosta zabava. Slavnosten odbor, zlasti pa posestnik gradu Julij Treo vabi vse slovenske rodoljube, da se v obilnem številu udeležijo veselice, in pri tem spominjajo moža svetovnega pomena, čegar sibel je tekla na slovenskih tleh, moža, ki je s svojim življenjem in delovanjem raznesel slavo slovenskega naroda širom sveta. Za potrebujo č. gostov bo preskrbljeno; pri neugodnem vremenu se veselica preloži na poznejšo nedeljo, dne 1. avgusta.

— (Mokronoška podružnica sv. Cirila in Metoda) ima svoj letni občni zbor v nedeljo dne 25. julija t. l. popoludne ob 6. uri v gostilni „pri lipi“. Vpored navadni. K obilni udeležbi vabi najuljudnejše načelstvo.

— (Nesreče) V Podgori, v občini Dolsko je zgorel kozolec posestnice Marije Laboda. Škoda znaša 180 gld. — V Boštaju je 3letni sin posestnika Martina Kasteica utonil v mlaki pred domačo hišo. — 9letni Stefan Mencinger iz Boh. Bistrice je gnil 12. t. m. živio na pašo na planino. Od ondot je legnil in sidi se, da je ponesrečil. Iščejo ga že več daj, a doslej zaman.

— (Učiteljstvo v Ilirski Bistrici) priredi dne 1. avgusta t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Jelovšku veselico s petjem in igro v prid „Učiteljskemu konviktu“. V „Učit. Tovaršiu“ je bil naznanjen dan veselice 25. julija, toda vspricho nekaterih ovir se je moral preložiti na teden pozneje. K tej veselici, katere obeta biti sijajna, se najuljudnejše vabi častito občina in okoliške občinstvo!

— (Blagoslovljenje zastave „Celjskega Sokola“ in otvoritev „Narodnega doma“ v Celji.) Celjski „Nemci“ bi na vsak način radi preprečili to slavnost, in ker vedo, da ni nobenega povoda, prepovedati jo, hočejo tak povod siloma dobiti. Skrb za „javni mir in red“ naj bo povod prepovedi. Zdaj se delajo silno ogorčene in groze kar naravnost z napadi in boji, če se slavnost vrši, češ, tega se vlada morda vendar ustraši in prepove slavnost. Mogoče je v nas vse, vendar mielimo, da se ni bati. Celjski Germani so sicer jako jeziki, a nič preveč pogumni, in zategadelj se za javni red in mir ni bati.

— (Občni zbor avstrijske zveze prijateljev ptic) se je vršil v Gradcu koncem preteklega meseca. Predsedovala je gospa pl. Schram. Iz tajnikovega poročila posnemamo, da je dossegla zveza vkljub temu, da obetovi šele jedno leto, že prav lepe uspehe. Društveno delovanje je postalo že toli obširno, da se bode izdajalo odlej vsacega pol leta izvestje. Ker se razvija v nemškem delu Češke in Brnu nova industrija, ki poleg basanja ptic izdeluje tudi velikanske prirodne slike in jih krasi s ptičjim perjem, deluje orednji odbor z vso silo proti njej, in se ravno tako prizadeva, da odpravi razvado dam, nosečih kot nakit svojim klobukom ptičke. Poslal je dvanašterim največjim modnim listom članke proti temu, katere so ti radovoljno priobčili. Od uredništev teh listov došla poročila so vzbudila nado, da se stvar obrača na bolje. Odbor je sklenil o tej zadevi izdajati spise tudi v slovenskem jeziku, pošiljati zbirko podob v dekliške šole, in po vseh podružnicah nabirati podpise dam, ki so nasprotnice kitenju klobukov z

nabasanimi ptički. (Dober članek glede kitenja damskih klobukov s ptički je prinesla že „Slovenka“. Op. ured.) Maeci drugi listi so podpirali zvezo s tem, da so prijavi od zveze poslani jim članke in slike o pokorševanju lastovk na Laškem. Tako so pa dosegli precejšen uspeh. C. kr. generalni konzul v Italiji je pojasnil ondotne žalostne razmere glede ptic. Druga poročila od ondot pa pravijo, da se stvar obrača na bolje, in odbor je sklenil te važne spise obelodaniti, kadar bo pripuščalo gmetno zvezino stanje. Odbor deluje marljivo tudi proti vsakoljetnemu divjanju Bošnjakov, ki pobijejo jeseni veliko tisoč golobov, selečih se na gorki jug. Tudi letos nameravajo ondot prebivalci uprizoriti veliko streljanje in pobijanje golobov. A osrednji odbor upa, da to prepreči, in storil je že vse potrebne korake; pritožil se je na bosensko vlado v Sarajevu, naročil popotnemu učitelju, naj skuša na vse kripje trude se, ljudi poboljšati, poslal je, in še pošilja mnogo člankov prijateljskim listom, in se misli obrniti celo do ministra, ekscelenc grofa Kallaya. Popolen uspeh je pa odbor dosegel v Gradcu pri občinskem svetu, ki je na njegovo pritožbo odredil, da se obdačijo posestniki mačk, in da se morajo vse zdivjane mačke pomoriti, to pa zato, ker so mačke pomorile mnogo ptic v Gradcu in njega okolici. In sedaj, ko se mu je to posrečilo, skrbi osrednji odbor, da se mačk ne trpinči pri pobijanju. V preteklem polletu se je odbor, kakor je iz vsega tega razvidno, na vse strani prizadeval, da koristi krilatim pevcem, in, če ni povsod dosegel dovolj uspeha, to gotovo ni njegova lastna krivda. Prihoduje leto v kimovci se bode vršil občni zbor zvezin; k temu se je že oglasilo mnogo zvezin članov in tudi lepo številce prirodoslovcev se objavilo zanimiva predavanja. Na slednja seja se bode vršila že v lastnih prostorih.

— (Goriške novice) V petek se je vršila obravnava proti 12 Goričanom, ki so v Vizinalu onkraj meje peli Garibaldijevo himno in klicali: „Viva Italia“. Obravnava se je vršila pri zaprtih vratih; zagovorniki obo Luzzatta in Stanič! Laški časopisi pritrujujejo v poročilih, da se je sicer res tako godilo, ali da sodišče vendar ni sprejelo krivde po § 305. kaz. zak., ker se je to godilo na — laških tleh. Brez komentarja. — Z Dunaja poroča „Soči“ slovenska služkinja, kako slabo se jej je godilo, dokler je iskala službe na podlagi laških spricval; več gosposkih biš jo je kar odslovilo, ko so ugledali laško spricvalo, misli, da je i služkinja Italijanka. Pozneje je izvedela usrok; dunajska gospoda ima o Italijankah najslabše mnenje, da so lene, nemarne, umazane, nezanesljive. Ko je pozneje iskala službe kot Slovenka, je pa takoj dobila prav dobro službo, v kateri je zdaj že tretje leto.

— (Viktor Leschanofsky.) mnogoletni deželni nadzornik srednjih šol na Primorskem, je pridelen deželnemu šolskemu svetu v Ljubljano. Ob enem je dobil red železne krone III. vrste. Toda moža samega je to odlikovanje, oziroma premeščanje, popolnoma presenetilo, in se je baje takoj odpeljal na Dunaj protestirat proti temu, kakor Cora. Najlepša pa je ta, da „Innsbrucker Tagblatt“ in za njem grška „Tagespost“ pod zaglavljem „Slavisches aus Tirol“ slovesno protestujeta proti temu, da bi se Tirolska — slovanila z imenovanjem slovenskih nadzornikov. Viktor Leschanofsky — pa slavizator! Risum teneatis!

* (Starčević dom) v Zagrebu je podaril dr. Mile Starčević, nečak pokojnega prvaka Hrvatov, družbi sv. Cirila in Metoda za Hrvate v Istri.

* (Kako mesta rasejo) Ol začetka tega stoletja pa do zdaj se je prebivalstvo mest Amsterdam, Birmingham, Bruselj, Manchester in Rim podvojilo, prebivalstvo Kodanja in Marilje petroji, prebivalstvo Prage, Lyonsa, Petrograda, Pariza in Londona početrilo. Druga mesta so še znatnejše rasla. Mesta Dunaj, Drazdane, Kolonija, Vratislava in Hamburg imajo danes petkrat toliko prebivalcev kakor začetkom stoletja, Leeds, Glasgow in Varšava šestkrat, Sheffield in Liverpool sedemkrat, Monakovo osemkrat, Lipko, Budimpešta in Berlin devetkrat, Baltimore desetkrat, Chicago 245krat, Brooklyn pa celo 399krat toliko stanovnikov, kakor leta 1800.

* (Zapravljevec) Pred dunajskim porotnim sodiščem se vrši zdaj obravnava proti lahkoživcu, agentu Colognatiju. Mož je znal zapravljati, da je čuda, pa tudi dolgove je znal delati, da malokdo tako. Goljufijih dolgov je naredil v visokosti 135.930 gld., rasne osebe, mej njimi več žensk, katerim je obljuboval zakon, pa je opeharil za 22.000 gld. Razen teh svot pa je zapravil še svoje in svojega brata premoženje, kaci 250.000 gld. Upniki so Colognatija seveda večkrat rubili; dobili niso ničesar, pač pa so sodni troški narasli na 12.000 gld.

* (Grozen človek.) Brivec Fischer v Berlinu je bil pijanec in surovež. Delalni nič, a kadar je bil pijan, pretepali je ženo in otroke grozovito. Te dni je prišel ponoči pijan domov, in koj začel ženo pretepati. Ker ji je grozil, da jo ubije, izbežala je žena iz stanovanja. To je Fischerja tako razkačilo, da je zgrabil svoje jednoletno dete in je s

tako silo vrget skozi okno, da je otrok telebnil ob sosedno hišo in potem šele padel na tla. Seveda je bil otrok koj mrtev. Ljudje iz hiše se pridrli v Fischerjevo stanovanje in bestijalnega človeka zasabili prav v trenutku, ko je hotel drugo svoje dete vreti skozi okno. Zvezali so moža, ga peljali k truplu ubitega otroka, ga tam pretepali, da je kri curkoma od njega tekla, in ga še le potem izročili policiji.

* (Nesreča nemškega cesarja) Ko je bil nemški cesar na svoji privatni ladiji, padla je iz višine na tla vrh in odletevši zadela cesarja na levo oko. Oko je takoj okrvavelo. Vender ni nobene nevarnosti. Cesarja zdravi vojvoda Karol Božidar Bavarski, ki je praktičen zdravnik.

Darila:

Uredništvu našega lista je poslala: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Neimenovana rodoljubinja v Ljubljani 74 kron, nabrane pri izletu „Glasbene Matice“ v Postojino dne 13. junija t. l. — Živel rodoljubni darovalci in darovalke in njih nasledniki!

Brzojavke.

Dunaj 22. julija. Uradni list prijavlja najvišjo, od vseh ministrov podpisano cesarsko naredbo, s katero se dovoljujejo razni naknadni krediti. Mej njimi je kredit v znesku 63.000 gld. za draginjske doklade ljubljanskim drž. in želez. uradnikom in 12.500 gld. za gimnazijo v Celju do konca minolega šolskega leta, zajedno pa je preskrbljeno za provizorne slovenske gimnazijske razrede v Celju.

Dunaj 22. julija. Češki deželni zbor se snide začetkom meseca septembra, da reši jezikovni zakon in zakon o nacionalnih kurijah.

Dunaj 22. julija. Danes so se začela pogajanja radi avtonomije Trentina.

Ischl 22. julija. Cesar je danes vzprejel ljubljanskega župana, Ivana Hribarja v posebni avdijenci.

Brno 22. julija. Vsi moravski češki poslanci, državni in deželni, so sklicani na shod, kateri se bo vršil 8. avgusta v Pterovu.

Kristijanija 22. julija. Iz Tramsöja se poroča, da je dospel tja golob, kateri je prinesel Andréjevo pismo. Andréjevalja, da ga je balon nesel čez severni tečaj, zdaj pa da ga nese proti Aljaski.

Narodno-gospodarske stvari.

— Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani (Dalje.) Obrtna podjetja v krajih, kjer ni kakega c. kr. davčnega urada, kot n. pr. Sava, Jesenice, Javornik, Dovje, Kropa, Kamna gorica in jednakih več, so večkrat v zadregi glede manjave denarja in tudi ne morejo zaradi tega potovati k bližnjim c. kr. davkarijam in si tudi ne morejo naročiti poštnih nakaznic ali se posluževati poštnih čekov v pokritje svojih denarnih potreb, ker so poštni uradi večkrat šele čez več daj v stanu izplačati, ker si morajo po prejemu poštnih nakaznic ali čekov denar naročiti od davkarij. — Obrtniki morajo ob določenih dnevih in ob določenih uri svoje delavce plačati in si morajo v to svrhu naročiti drobiž, kakor tudi srebrni denar iz glavnega mesta. Pošiljatve denarja v gotovini so pri kupčiji navadno za obrtnike na deželi neobhodno potrebne, in izdatki za preskrbovanje denarja so se izdatno povečali, od kar so se odpravili mali bankovci. Poštni uradi so jako strogi pri sprejemanju pošiljatev kovanega denarja in natančno pazijo na embalažo, in kako da so take pošiljatve povezane in pečatane; velika dobrota bila bi najti zavijalo, katero bi olajšalo pošiljatve kovanega denarja po pošti. Iz tega vzroka obžalujejo obrtniki na deželi, da so se odpravili mali bankovci in želé, da bi se olajšalo pošiljanje gotovega denarja v srebru, niklju in bakru. Iz navedenega se razvidi, da poštni uradi, kolikor je ravno mogoče, ustrezajo potrebi strank glede določenih vrst kovanega denarja, in da bi bilo le potrebno, uvesti, da bi se tudi v takih krajih, kjer so obrtniška podjetja, oziralo na tamkajšnje upravičene želje. 7. Na prošnjo zbornice je kranjska hranilnica naznanila, da je na svojem občnem zboru dne 30. marca t. l. dovolila naslednje podpore c. kr. obrtnim strokovnim šolam v Ljubljani: Za c. kr. strokovno šolo za lesno industrijo: a) kot donesek k tekočim izdatkom za učila 200 gld.; b) za preskrbitev potrebnih prostorov 600 gld. Za c. kr. strokovno šolo za šivanje čipak in umetno vezenje: a) Kot donesek k izdatkom za učila 50 gld. b) Za preskrbitev šolskih prostorov 200 gld. O tem je zbornica obvestila kranjski deželni odbor in mestni magistrat v Ljubljani in je za dovoljene podpore izrekla kranjski hranilnici zahvalo. (Dalje prih.)

